

ΠΑΡΙΑΝΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ
ΕΛΤΑ
1545

Ύστορία
λαογραφία
τῆς Πάρου καί

ἱστορία
ἀρχαιολογία
Γράμματα Τέχνη
Ἄντιπαρῶ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΜΗΣ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Πάρος - Λυγρά πρότυπα (ποιήματα).

ΗΡΩ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Διάρκεια - Ὀναρ (ποιήματα).

ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ: Ἐμμ. Μπάος, ἱερεὺς, ἀγωνιστὴς τοῦ 1821 (ἀνέκδ. ἔγγραφο).

ΑΡΓΥΡΩ ΜΟΥΔΑΤΣΟΥ - ΒΑΛΑΔΩΡΟΥ: Τά γηρατειά (ποίημα).

ΕΥΑΓΓ. Ν. ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ: Στατιστικά στοιχεία ἀπὸ τὴν ἀπογραφή τοῦ 2001 σχετικά μὲ τὴν Πάρο - Ἀντίπαρο (μελέτη).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΔΡΟΣΟΣ: Ἡ ἀγάπη τοῦ Συλλόγου μας (ποίημα).

ΜΟΣΧΟΥΛΑ ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΥ: Ἡ «Ἀνθολογία παριανῶν ποιητῶν» (παρουσίαση τοῦ βιβλίου).

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΠΑΡΟΥ: Σ' ἀγαπῶ (ποίημα).

Ἄρχιμ. ΣΩΤΗΡΙΟΣ Ν. ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ: Χαιρετισμὸς στὴ διημερίδα γιὰ τὸν Γέροντα Ἰωσήφ τὸν Ἕσυχαστὴ - Ὁ «Γέρον Ἰωσήφ ὁ Ἕσυχαστὴς» τοῦ Ν. Ἀλιπράντη (παρουσίαση).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Μητροπολίτης πρ. Φλωρίνης Ἀύγουστίνος Ν. Καντιώτης.

ΟΛΥΜΠΙΟΣ Κ. ΑΛΙΦΙΕΡΗΣ: Οἱ ἐπιτροπόμενες τέρφεις στοὺς νεαροὺς ἄνδρες τῆς Πάρου τοῦ Ἀρχιλόχου (μελέτη).

ΜΑΡΚΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ - ΜΗΛΙΔΩΝΗΣ: Σημειώσεις γιὰ τὸ σπήλαιο τῆς Σύρου καί τῆς οἰκογένειες τῆς Πάρου.

(Συνέχεια στὴν 3η σελίδα)

ΤΟ ΠΑΤΡΙΚΟ ΣΠΙΤΙ ΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΑΡΙΑΝΟΥ

ΛΕΥΚΕΣ. Ἡ πρόσοψη τοῦ νεοκλασικοῦ σπιτιοῦ τοῦ Νικολάου Ἄνδρ. Καντιώτη (1869 - 1929). Ἐδῶ γεννήθηκε πρὶν 100 χρόνια ὁ Μητροπολίτης πρ. Φλωρίνης π. Ἀύγουστίνος Ν. Καντιώτης καί ἐδῶ ἔζησε καί δημιούργησε οἰκογένεια ὁ συνομηλικὸς του, καί γαμπρὸς του, διδάσκαλος Χρῆστος Θεολ. Ἀλιπράντης (1907 - 1967). [Πέρασαν ἤδη 40 χρόνια ἀπ' τὸ θάνατό του...]. Φωτογρ. Φραγγ. Κεφάλαι. Βλ. σχετικὸ κείμενο στὸ τεύχος τοῦτο.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΠΑΟΣ, ΙΕΡΕΥΣ. ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΤΟΥ 1821

Στόν κατάλογο τῶν Παρίων ἀγωνιστῶν τοῦ 1821 προστίθεται ἤδη καί ὁ **ιερεὺς Ἐμμανουὴλ Μπαός**, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὰ δημοσιεύμενα κατωτέρω ἔγγραφα, ἐπῆρε μέρος στήν ἐκστρατεία τῆς Χίου (1828) ὑπὸ τόν Φαβιέρο, ὅπου καί τραυματίσθηκε σοβαρά καί, ἀφοῦ ὑπέφερε ἐπὶ πέντε χρόνια κατεξοδευόντας σέ γιατροὺς τὰ ὑπάρχοντά του, ἀπεβίωσε ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἀφίνοντας ὀρφανή τὴν πολυμελῆ οἰκογένειά του μέ **τέσσερα ἀνήλικα παιδιά** καί τὴν πρεσβυτέρα του **Καλίτσα**.

Τοῦτος, ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὰ δημοσιεύμενα ἔγγραφα, δέν ἐπολέμησε μόνο στή Χίο, ἀλλά καί προηγουμένως σέ ἄλλες μάχες στίς ὁποῖες «ἐδείχθη ζηλωτῆς καί γενναῖος καί μέ ἐνθουσιασμό ἀμίμητον πάντοτε μαχόμενος κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος ὑπέρ τῆς ἀνεξαρτησίας της» καί μάλιστα ἐντεταγμένος στίς δυνάμεις «τοῦ καπετάν Γεωργάκη Μαυρομάτη», διακεκομμένου ἀγωνιστῆ τοῦ 1821 ἀπὸ τὴν Ἀκαρνανία [ὁ ὁποῖος διετέλεσε μέλος τῆς προσωρ. Διοικήσεως Δυτ. Ἑλλάδος (1821), τῆς γερουσίας Μεσολογγίου, πληρεξούσιος στίς ἐθνικὲς συνελεύσεις καί τὸ Βουλευτικὸ, ὑπουργὸς οἰκονομικῶν (1828) καί σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας λίγο πρὸ τοῦ θανάτου του τὸ ἔτος 1836. Βλ. Ἐγκ. Λεξικὸ Ἐλευθερουδάκη, Θ', σελ. 233].

Μετά τόν θάνατό του ἡ οἰκογένειά του περιέπεσε σέ κατάσταση πτωχείας, ὅποτε ἡ χήρα του ὑπέβαλε τὸ 1834 αἴτηση στή Διοίκηση γιὰ νά λάβῃ «ἀνάλογόν τινα σύνταξιν διὰ νά προσπορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν», ἀλλά χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τὸ γεγονός ὅτι τὴν αἴτησή της ἡ χήρα τοῦ ἀγωνιστοῦ ὑπέβαλε στόν Νομάρχη Ἀργολίδος, εἶναι ἀπόδειξη ὅτι εἶχε μεταβεῖ ἐκεῖ σέ ἀναζήτηση τοῦ καπετάν Μαυρομάτη ἢ ἄλλων συμπολεμιστῶν τοῦ συζύγου της γιὰ νά βεβαιώσουν τὴν προσφορά τῶν πολεμικῶν ὑπηρεσιῶν του, ὥστε νά ἰσχυροποιήσει τὸ αἴτημά της νά τῆς χορηγηθεῖ σύνταξι.

Μετά τὴν πρώτη ἀποτυχία της ἐπανῆλθε τὸ 1836 μέ νέα αἴτηση καί πιστοποιήσεις μέ ἀποτέλεσμα νά ἀναπτυχθεῖ σχετικὴ ἀλληλογραφία προκειμένου νά ἰκανοποιηθεῖ τὸ αἴτημά της, ἀγνωστο ὅμως παραμένει ἂν ἰκανοποιήθηκε τοῦτο.

Τὰ δημοσιεύμενα ἔγγραφα ἀνήκουν στὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, στήν κατηγορία «Γραμματεία Ἐκκλησιαστικῶν καί Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως» (1833 - 1848), Κλάδος Α', Ἐκκλησιαστικῶν καί Γενικῶν Θεμάτων, Θυρίς 27, Φάκ. Νο 1 (παλ. Θ. 5, φάκ. 4), «οἱ ζητοῦντες συντάξεις».

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1. «Πρός τήν ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λπ. Β(ασιλικήν) Γραμματείαν.

Ἀπό τό ἐσώκλειστον ἀντίγραφον ἀποδεικτικόν θέλει παρατηρήσει ἡ Β(ασιλική) αὕτη Γραμματεία ὅτι ὁ σύζυγος τῆς ὑποφαινομένης Ἐμμανουήλ Μπάος, ἱερεὺς, μαχόμενος ἐν τῇ Νήσῳ Χίῳ, ἐπληρώθη εἰς τό πρόσωπον καί ἐξ αἰτίας τούτου μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ἀφήσας ἐμέ μέ τέσσαρα ὄρφανά εἰς ἀθλίαν καί ἐλεεινήν κατάστασιν στερουμένην καί αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου. Ἀπό τό προπαρελθόν ἔτος ἀνεφέρθη εἰς τόν τότε Νομάρχην Ἀργολίδος καί μέ τήν διαβεβαίωσιν ὅτι εἶχε περασθῆ τό ὄνομά μου εἰς τούς καταλόγους τῶν λοιπῶν χηρῶν, ἐπερίμενα ἄχρι τῆς ὥρας νά ἴδω τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας λαμβάνουσα ἀνάλογόν τινα σύνταξιν διά νά προσπορίζομαι τά πρὸς τό ζῆν· ἀλλά, παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα, παρήλθον ἤδη δύο χρόνοι καί ἐγὼ ἔχουσα καί αὐτά τά ὄρφανά, ἐξ ὧν τά τρία θηλυκά καί ἓν ἀρσενικόν καί μὴ δυναμένη νά οἰκονομηθῶ καταπτῶ εἰς ἀληθῶς οἰκτρᾶν κατάστασιν.

Προστρέχουσα λοιπόν εἰς τήν Β(ασιλικήν) ταύτην Γραμματείαν, παρακαλῶ αὐτήν θεομῶς νά εὐαρεστηθῆ νά διατάξῃ νά μοί δοθῆ ἀνάλογός τις σύνταξις λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τήν κατάστασίν μου καί εὐελπὶς ὅτι δέν θέλω ἀποτύχει τῆς ὁμοίας αἰτήσεώς μου ὑποσημιούμαι.

Ἐν Ἀθήναις, τήν 17 Αὐγούστου 1836
Εὐπειθεστάτη
Καλίτσα Ἐμμ. Μπάου
ἱερέως.»

Τό συνημμένο

«Ἀντίγραφον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου

Πιστοποιητικόν Ἰγκυρον

Διά τοῦ παρόντος πιστοποιητικοῦ ἐγγράφου γίνεται δῆλον ὅτι ὁ ποτε Ἐμμανουήλ Μπάος ἱερεὺς ἐκ τῆς Νήσου Πάρου, σύζυγος τῆς ἐπιφερούσης τό παρόν κυρίας Καλίτσας πρεσβυτέρας Παριανῆς ἐξ εὐγενῶν, μαχόμενος ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος κατά τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐν τῇ Νήσῳ Χίῳ, ἐτραυματίσθη ἀπό πυροβόλον ἐχθρικόν ὄπλον κατά τό πρόσωπον καί ἀσθενήσας ἐκ τούτου ἔπεσεν ἐν τῇ κλίνῃ καί ἐτυραννεῖτο ἐν αὐτῇ χρόνους ὀλοκλήρους πέντε δαπανήσας ὄλην του τήν περιουσίαν χρηματικὴν καί κτηματικὴν, ὑστερηθεὶς καί τῆς ζωῆς του τέλος πάντων ἐξ αἰτίας τῆς πληγῆς καί ἀσθενείας ταύτης. Ἄφησε δέ τήν διαληφθεῖσαν σύζυγόν του χήραν μετὰ τεσσάρων ἀνηλίκων τέκνων, τριῶν ἐκ τούτων θηλέων καί τοῦ ἐνός ἄρρενος εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, ἐλεεινήν καί ἀξιοδάκρυτον εἰς τρόπον ὥστε ψυχορραγοῦσιν ἐκ τοῦ λυμοῦ, ὑστερούμενα καί αὐτοῦ τοῦ καθημερινοῦ πρὸς τό ζῆν ἄρτου, μὴ ἔχοντα οὐδένα πόρον τοῦ ζῆν.

Ἄλλ' ἐδείχθη ζηλωτής καί γενναῖος καί μέ ἐνθουσιασμόν ἀμίμητον πάντοτε, μαχόμενος κατά τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος ὑπέρ τῆς ἀνεξαρτησίας της, ὧν ὑπό τήν ὀδηγίαν τοῦ καπετάν Γεωργάκη Μαυρομάτη. Ὅθεν τούτων οὕτω καλῶς ἐγνωσμένων ὄντων πρὸς ἡμᾶς, πιστοποιοῦμεν καί βεβαιοῦμεν πρὸς οὓς ἀνήκει ἐν συνειδήσει, εἰλικρινείᾳ καί τιμότητι ὅτι ἡ Ἀλήθεια καθαρά εἶναι αὕτη, ἣτις ἔχει οὕτως καί οὐχί ἄλλως. Διό καί κατ' αἰτήσιν τῆς ρηθείσης κυρίας Καλίτζας, ἀφίομεν τήν παροῦσαν μας πρὸς αὐτήν ἵνα τῇ χρησιμεύσῃ πρὸς πίστωσιν τῶν ὧν ἀνήκει καί ὑποσημειούμεθα.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 3 Ἰαννουαρίῳ 1836
» Γεώργιος Σπιθάκης
» Ν. Πατεράκης
» Νικόλαος Γιαννόπουλος μάρτυς

Τό Δημαρχεῖον Ναυπλίας ἐπικυροῖ τό γνήσιον τῶν ὀπισθεν τριῶν ὑπογραφῶν τοῦ Γ. Σπιθάκη, Ν. Πατεράκη καί Ν. Γιαννόπουλου.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 15 Ἰανν. 1836

Ὁ Δήμαρχος

(Τ. Σ.)

Σ. Παπαλεξόπουλος

Ἐπικυροῦντες τό γνήσιον τῆς ὑπογραφῆς καί σφραγίδος τοῦ Δημάρχου Ναυπλίας.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 16 Ἰαννουαρίῳ 1836
Ὁ Νομάρχης Ἀργολίδος καί Κορινθίας
Φραγκίσκ. Μαῦρος

2. [ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ] «Δ. 2212

Διευθύνεται πρὸς τήν Ἱεράν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου διά νά ζητήσῃ παρὰ τῆς ἀρμοδίου Ἐπισκοπῆς τάς περὶ τῶν ἐνδιαλαμβανομένων ἀπαιτουμένας πληροφορίας ταύτας δέ ἀπευθύνουσα ἐν καιρῷ πρὸς ἡμᾶς, νά ἐπιστρέψῃ συγχρόνως καί τήν παροῦσαν.

Ἀθῆναι τῇ 28 Αὐγούστου 1836

Ὁ ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λπ.

Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

(ὑπογραφή)»

3. «Ἀριθ. Πρωτ. 4918 - 5127

Ἀριθ. Διεκ. 713

Ἐν Ἀθήναις

τῇ 4 Νοεμβρ. 1836

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Πρὸς τήν ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ.

Β(ασιλικήν) Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας

Ἐπί τῆς ὑπ' ἀριθμ. 7456/2212 διευθύνσεως

Ἐπιστρέφουσα ἡ Σύνοδος τὴν ἀπὸ 28 Αὐγούστου διευθυνθεῖσαν πρὸς αὐτὴν ἀναφορὰν τῆς χήρας τοῦ, ἐκ Πάρου, πρεσβυτέρου Ἐμμανουὴλ Μπάου μετὰ τοῦ ἐν αὐτῇ πιστοποιητικοῦ ἐγγράφου, ἐπισυνάπτει ἐνταῦθα καὶ αὐτόγραφον τῆς ἀπὸ 19 Ὀκτωβρίου ἀναφορᾶς τοῦ, κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν Νάξου, Σεβασμωτάτου Μητροπολίτου, προσκληθέντος νὰ δώσῃ τὰς ἀπαιτουμένας πληροφορίας περὶ τῶν παρὰ τῆς διαληφθείσης χήρας ἀναφερομένων διὰ νὰ λάβῃ γνῶσιν ἡ Β(ασιλική) αὕτη Γραμματεία περὶ τῶν ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένων καὶ ἐπομένως πράξῃ ἢ ἰδίᾳ ὅ,τι ἐγκρίνη.

ὁ Κυνουρίας Διονύσιος, πρόεδρος
† ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος
† ὁ πρῶν Ἡλείας Ἰωνᾶς
(Τ.Σ.) ὁ Κυκλάδων Ἀνθιμος

ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος

ἌΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Θ. Φαρμακίδης.»

4. «Ἀρ. 45
Ἐν Νάξῳ
τὴν 19 Ὀκτωβρ. 1836

Πρὸς
τὴν Ἰ(εράν) Σ(ύνοδον) τοῦ Β(ασιλείου)
τῆς Ἑλλάδος

ἌΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Θ. Φαρμακίδης.»

Περὶ τῆς Καλίτζας χήρας.

Κατὰ συνέπειαν τῆς ἀπὸ 3 Σεπτ(εμβρίου) καὶ ὑπ' ἀριθμ. 4918 προσκλήσεως τῆς Ἰ(εράς) Συνόδου περὶ τῆς Καλίτζας χήρας τοῦ πρεσβυτέρου Ἐμμανουὴλ Μπάου ἐκ Πάρου, σὰς διευθύνεται ἢ περὶ αὐτῆς ἀπάντησις ὡς ἐκ τοῦ Δημαρχείου Παροικίας ἐπληροφορήθημεν.

Λέγει γάρ ὅτι μ' ὄλας τὰς δυνατάς ἐξετάσεις τὰς ὁποίας τὸ Δ(ημαρχεῖον) Παροικίας ἔπρεπε νὰ πράξῃ περὶ τοῦ ἀποθανόντος πρεσβυτέρου Ἐμμανουὴλ Πάου ἔπραξε.

Ἄλ' οὐδὲν ἄλλο ἐπληροφορήθη παρ' ὅτι ἀπελθὼν ὁ μνησθεὶς Πάος ἐκ Χίου εἰς Πάρον καὶ εὗρισκόμενος πάντοτε ὑπὸ ἐπίσκεψιν ἰατροῦ ἐτελεύτησε κατεξοδύσας ὄλην του τὴν περιουσίαν· ὅχι ὁμως καὶ ὅτι μέ πυροβόλον ὄπλον ἐτραυματίσθη κατὰ πρόσωπον, ὡς γράφει.

ἌΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
(Τ. Σ.) ὁ Νάξου Γαβριήλ.

ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ.
ἌΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ τῆς Ἰεράς Συνόδου
(Τ. Σ.) Θ. Φαρμακίδης.»

Πᾶ τὴν ἀντιγραφή
ΣΙΜΟΣ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ